

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP TP. HCM
KHOA CÔNG NGHỆ THÔNG TIN

BÀI TẬP THỰC HÀNH
CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

Biên soạn: ThS Võ Thị Xuân Thiều

Thành phố Hồ Chí Minh – 2017

BÀI THỰC HÀNH SỐ 1: CÁC GIẢI THUẬT TÌM KIẾM (Số tiết: 3)

Mục đích :

1. Ôn tập các thao tác trên mảng một chiều: nhập/ xuất mảng, phát sinh mảng, đọc/ ghi mảng vào file.
2. Thuật toán tìm kiếm tuyến tính.
3. Thuật toán tìm kiếm nhị phân.
4. So sánh thời gian chạy thực tế của hai thuật toán tìm tuyến tính và tìm nhị phân khi kích thước mảng rất lớn.

Vấn đề 1: Ôn tập các thao tác trên mảng một chiều

Cho mảng a có n phần tử số nguyên. Viết các hàm thực hiện các công việc: nhập/ xuất mảng, phát sinh mảng, đọc/ ghi mảng vào file.

```
void NhapMang(int a[], int n)
{
    for(int i=0; i<n; i++)
    {
        printf("a[%d]=", i);
        scanf("%d", &a[i]);
    }
}
void PhatSinhMang(int a[], int n)
{
    srand(time(NULL));
    for(int i=0; i<n; i++)
    {
        a[i] = rand();
    }
}
void XuatMang(int a[], int n)
{
    printf("\n");
    for(int i=0; i<n; i++)
    {
        printf("%10d", a[i]);
    }
}
```

```
//Ghi mảng a có n phần tử vào file text
int GhiMangVaoFileText(char* filename, int a[], int n)
{
    FILE* f = fopen(filename, "w");
    if(!f) //Không mở file để ghi được
        return 0;
    for(int i=0; i<n; i++)
        fprintf(f, "%d\t", a[i]); //Ghi từng phần tử
                                   a[i] vào file, cách nhau một tab
    fclose(f);
    return 1; //Ghi file thành công trả về 1
}
//Đọc file text vào mảng a
int DocFileTextVaoMang(char* filename, int a[], int &n)
{
    FILE* f = fopen(filename, "r");
    if(!f) //Không mở file được
        return 0;
    int i=0;
    while(!feof(f)) //Trong khi chưa hết file
    {
        fscanf(f, "%d", &a[i]); //Đọc từng PT vào mảng
        i++; //đếm số phần tử
    }
    n = i;
}
```

Vấn đề 2: Thuật toán tìm kiếm tuyến tính (tìm tuần tự).

Là một phương pháp tìm kiếm một phần tử cho trước trong một danh sách bằng cách duyệt lần lượt từng phần tử của danh sách đó cho đến lúc tìm thấy giá trị mong muốn hay đã duyệt qua toàn bộ danh sách.

```
int LinearSearch(int a[], int n, int x)
{
    int i=0;
    while(i<n && a[i]!=x)
        i++;
    if (i<n) return i;    //a[i] là phần tử có khoá x
    return -1; // tìm hết mảng nhưng không có x
}
```

```
void main() {
    int a[100], n, x;
    printf("Nhap so phan tu cua mang");
    scanf("%d", &n);
    NhapMang(a, n);
    printf("Nhap khoa can tim");
    scanf("%d", &x);
    int kq = LinearSearch(a, n, x);
    if(kq == -1)
        printf("Không tìm thấy");
    else
        printf("Tìm thấy tại vị trí %d", kq);
}
```

Cải tiến cài đặt thuật toán tìm kiếm tuyến tính sử dụng phần tử “lính canh” để giảm bớt một phép so sánh ở vòng lặp while.

```
int LinearSearch_CaiTien(int a[], int n, int x)
{
    int i=0;
    a[n] = x; // thêm lính canh vào cuối mảng
    while(i<n-1 && a[i]!=x)
        i++;
    if (i<n) return i; //a[i] là phần tử có khoá x
    return -1; // tìm hết mảng nhưng không có x
}
```

Nhận xét: Tìm kiếm tuyến tính là một giải thuật rất đơn giản khi hiện thực. Giải thuật này tỏ ra khá hiệu quả khi cần tìm kiếm trên một danh sách đủ nhỏ hoặc một danh sách chưa sắp thứ tự đơn giản. Trong trường hợp cần tìm kiếm nhiều lần, dữ liệu thường được xử lý một lần trước khi tìm kiếm: có thể được sắp xếp theo thứ tự, hoặc được xây dựng theo một cấu trúc dữ liệu đặc trưng cho giải thuật hiệu quả hơn.

Vấn đề 3: Thuật toán tìm kiếm nhị phân.

Thuật toán tìm kiếm nhị phân dùng để tìm kiếm phần tử trong một danh sách đã được sắp xếp, ví dụ như trong một danh bạ điện thoại sắp xếp theo tên, có thể tìm kiếm số điện thoại của một người theo tên người đó.

```
// Hàm tìm kiếm nhị phân (Đệ quy)
int BinarySearch(int a[], int left, int right, int x)
{
    if (left > right) return -1;
    int mid = (left + right) / 2;
    if (x == a[mid])
        return mid;
    if (x < a[mid])
        return BinarySearch(a, left, mid-1, x);
    if (x > a[mid])
        return BinarySearch(a, mid+1, right, x);
}

// Phát sinh mảng tăng
void PhatSinhMangTang(int a[], int n)
{
    srand(time(NULL));
    a[0] = rand()%50;
    for(int i=1; i<n; i++)
    {
        a[i] = a[i-1] + rand()%10;
    }
}

// Chương trình chính
void main() {
    int a[100], n, x;
    printf("Ban can phat sinh mang co bao nhieu PT?");
    scanf("%d", &n);
    PhatSinhMangTang(a, n);
    printf("Nhap khoa can tim");
    scanf("%d", &x);
    int kq = BinarySearch(a, 0, n-1, x);
    if(kq == -1)
        printf("Khong tim thay");
    else
        printf("Tim thay tai vi tri %d", kq);
}
```

Vấn đề 4: So sánh thời gian chạy thực tế của hai thuật toán tìm tuyến tính và tìm nhị phân. Thử nghiệm với số phần tử mảng khoảng 100.000.

```
#include <time.h>
clock_t start, end;

start = clock();
// tìm kiếm tuyến tính
end = clock();
double t = end - start;
printf("Thời gian tìm kiếm tuyến tính là: %f", t);

start = clock();
// tìm kiếm nhị phân
end = clock();
double t = end - start;
printf("Thời gian tìm kiếm nhị phân là: %f", t);
```

BÀI TẬP VỀ NHÀ: (bắt buộc – sinh viên nộp vào đầu buổi thực hành sau)

Hãy viết lại hàm BinarySearch không dùng đệ quy.

BÀI TẬP LÀM THÊM: (sinh viên có thể nộp bài vào đầu buổi thực hành sau để lấy điểm cộng)

Áp dụng các thuật toán tìm kiếm để xây dựng chương trình tra từ điển Anh-Việt.

Ghi chú: Định nghĩa cấu trúc WORD trong từ điển bao gồm từ gốc tiếng Anh và nghĩa của từ (tiếng Việt không dấu).

```
struct WORD
{
    char Name[256];
    char Meaning[512];
};
```


BÀI THỰC HÀNH SỐ 2: CÁC GIẢI THUẬT SẮP XẾP (Số tiết: 3)

Mục đích :

1. Cài đặt các giải thuật sắp xếp: chọn trực tiếp, chèn trực tiếp, đổi chỗ trực tiếp, nổi bọt và quick sort.
2. So sánh thời gian chạy thực tế của các phương pháp sắp xếp khi kích thước mảng lớn.

Vấn đề 1: Các giải thuật sắp xếp

Sắp xếp là quá trình xử lý một danh sách các phần tử (hoặc các mẫu tin) để đặt chúng theo một thứ tự thỏa mãn một tiêu chuẩn nào đó dựa trên nội dung thông tin lưu giữ tại mỗi phần tử.

Một số phương pháp sắp xếp thông dụng như: Chọn trực tiếp (Selection sort), chèn trực tiếp (Insertion sort), đổi chỗ trực tiếp (Interchange sort), nổi bọt (Bubble sort), shell sort, heap sort, quick sort, merge sort, radix sort.

Trong đó, các thuật toán như Interchange sort, Bubble sort, Insertion sort, Selection sort là những thuật toán đơn giản dễ cài đặt nhưng chi phí cao. Các thuật toán Shell sort, Heap sort, Quick sort, Merge sort phức tạp hơn nhưng hiệu suất cao hơn. Cả hai nhóm thuật toán trên đều có một điểm chung là đều được xây dựng dựa trên cơ sở việc so sánh giá trị của các phần tử trong mảng (hay so sánh các khóa tìm kiếm). Riêng phương pháp Radix sort đại diện cho một lớp các thuật toán sắp xếp khác hẳn các thuật toán trước. Lớp thuật toán này không dựa trên giá trị của các phần tử để sắp xếp.

1. Trong bài thực hành này, sinh viên cài đặt các thuật toán sắp xếp sau

đây:

- Chọn trực tiếp
- Chèn trực tiếp
- Đổi chỗ trực tiếp (*làm ở nhà*)
- Nổi bọt (*làm ở nhà*)

- Quicksort

2. Chạy thử các thuật toán trên với các mảng sau:

Mảng 1: 10 3 7 4 2 8 5 12

Mảng 2: 14 33 27 10 35 19 42 44

3. Ở mỗi thuật toán sắp xếp, hãy xuất mảng để theo dõi mỗi khi có sự thay đổi trong mảng. Gợi ý: gọi hàm xuất mảng ngay sau khi gọi hàm hoán vị.

Vấn đề 2: So sánh thời gian thực tế của các thuật toán sắp xếp.

Bước 1: Phát sinh 5 mảng số nguyên, mỗi mảng có 50.000 phần tử. Lưu 5 mảng vừa tạo vào 5 tập tin mang1.int, mang2.int, mang3.int, mang4.int và mang5.int.

Bước 2: Chạy thử từng thuật toán sắp xếp cho 5 mảng trên và điền vào các bảng thống kê sau:

Phương pháp chọn trực tiếp			
Mảng	Thời gian chạy (mili giây)	Số lần so sánh (lệnh if)	Số lần hoán vị
1			
2			
3			
4			
5			

Phương pháp chèn trực tiếp			
Mảng	Thời gian chạy (mili giây)	Số lần so sánh (lệnh if)	Số lần hoán vị
1			
2			
3			
4			
5			

Phương pháp đổi chỗ trực tiếp			
Mảng	Thời gian chạy (mili giây)	Số lần so sánh (lệnh if)	Số lần hoán vị
1			
2			
3			
4			
5			

Phương pháp nổi bọt			
Mảng	Thời gian chạy (mili giây)	Số lần so sánh (lệnh if)	Số lần hoán vị
1			
2			
3			
4			
5			

Phương pháp sắp xếp nhanh (quick sort)			
Mảng	Thời gian chạy (mili giây)	Số lần so sánh (lệnh if)	Số lần hoán vị
1			
2			
3			
4			
5			

BÀI TẬP VỀ NHÀ: (bắt buộc – sinh viên nộp vào đầu buổi thực hành sau)

Thực hiện tất cả các yêu cầu như trên cho hai phương pháp:

- Sắp xếp đổi chỗ trực tiếp
- Sắp xếp nổi bọt

BÀI TẬP LÀM THÊM: (sinh viên có thể nộp bài vào đầu buổi thực hành sau để lấy điểm cộng)

Cho mảng một chiều quản lý thông tin của các sinh viên trong một lớp học (tối đa 50 sinh viên). Mỗi sinh viên gồm các thông tin: MSSV, họ và tên, giới tính, địa chỉ và điểm trung bình. Viết chương trình thực hiện các yêu cầu sau:

1. Nhập các sinh viên vào danh sách.
2. In danh sách sinh viên.
3. Xuất thông tin của sinh viên có mã số x.
4. Sắp xếp danh sách sinh viên theo thứ tự tăng dần của điểm trung bình.
5. Sắp xếp danh sách sinh viên theo thứ tự tăng dần của họ và tên.

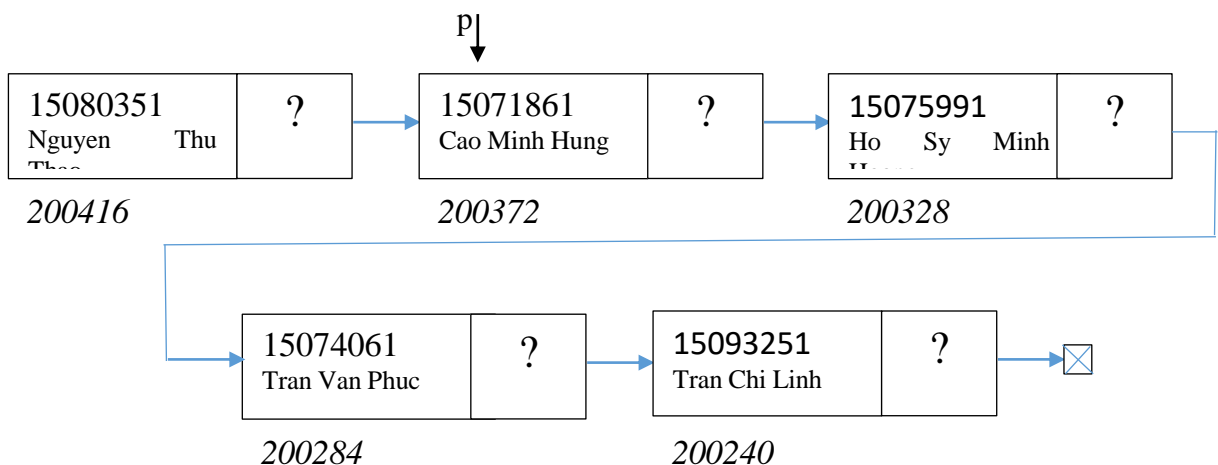
BÀI THỰC HÀNH SỐ 3: DANH SÁCH LIÊN KẾT (Số tiết: 3)

Mục đích :

1. Hiểu được các thành phần của danh sách liên kết.
2. Thực hiện được một số thao tác cơ bản trên danh sách liên kết đơn:
Tạo danh sách, thêm một phần tử vào đầu/ cuối danh sách, duyệt, tìm kiếm trong danh sách.

Vấn đề 1: Hiểu được các thành phần của danh sách liên kết.

Danh sách liên kết dưới đây lưu thông tin của các sinh viên. Mỗi Node có hai trường dữ liệu (data) và trường liên kết (link). Trường data lưu thông tin của một sinh viên gồm có mã sinh viên và họ tên. Trường link lưu địa chỉ của Node kế tiếp. Trong hình, dòng chữ in nghiêng phía dưới mỗi Node là địa chỉ của Node đó được lưu trong bộ nhớ.

1. Hãy cho biết nội dung của trường **link** của từng **Node**
2. Người ta dùng con trỏ **first** để quản lý đầu danh sách. Hãy cho biết giá trị của con trỏ **first** khi ta thực hiện câu lệnh `printf("%d", first);`
3. Tương tự, người ta cũng dùng con trỏ **last** để quản lý cuối danh sách. Hãy cho biết giá trị của con trỏ **last** khi ta thực hiện câu lệnh `printf("%d", last);`
4. Con trỏ p đang trỏ đến Node tương ứng như trong hình. Hãy cho biết kết quả khi thực hiện các câu lệnh sau:

```
printf("%d", p);
printf("%d", p->data);
printf("%d", p->link);
printf("%d", p->link->data);
printf("%d", p->link->link);
printf("%d", p->link->link->data);
```

Vấn đề 2: Thực hiện một số thao tác cơ bản trên danh sách liên kết đơn.

Danh sách liên kết đơn có mỗi phần tử chứa dữ liệu là một số nguyên. Hãy thực hiện các thao tác sau đây:

1. Định nghĩa cấu trúc **Node** và cấu trúc **List** (List gồm hai con trỏ trỏ đến đầu và cuối danh sách)

```
struct Node
{
    int data;
    Node *link;
};

struct List
{
    Node *first, *last;
};
```

2. Xây dựng hàm tạo danh sách rỗng **void Init (List &L)**

```
void Init(List &l)
{
    l.first = l.last = NULL;
}
```

3. Xây dựng hàm **Node* GetNode (int x)** để tạo một **Node** mà trường **data** nhận giá trị x và trường **link** nhận giá trị NULL. Hàm trả về con trỏ TRỎ vào nút vừa tạo hoặc trả về NULL trong trường hợp không thành công.

```
Node *GetNode(int x)
{
    Node *p;
    p = new Node;
    if (p == NULL)
        return NULL;
    p->data = x;
    p->link = NULL;
    return p;
}
```

4. Xây dựng hàm **void AddFirst (List &L, Node* p)** để thêm một Node mới vào đầu danh sách được quản lý bởi L.

```
void AddFirst(List &l, Node* new_ele)
{
    if (l.first == NULL) //Danh sách rỗng
    {
        l.first = new_ele;
        l.last = l.first;
    }
    else {
        new_ele->link = l.first;
        l.first = new_ele;
    }
}
```

5. Xây dựng hàm **void InsertFirst (List &L, int x)** để thêm một Node mới chứa dữ liệu x vào đầu danh sách được quản lý bởi L.

```
void InsertFirst(List &l, int x)
{
    Node* new_ele = GetNode(x);
    if (new_ele == NULL)
        return;
    AddFirst(l, new_ele);
}
```

6. Xây dựng hàm **void CreateListFirst(List &L, int n)** để tạo danh sách bằng cách thêm vào đầu danh sách. Việc nhập sẽ dừng khi người dùng nhập -1.

```
void CreateListFirst (List &l)
do
{
    printf("\nBat dau nhap danh sach cac so
    nguyen,
    nhap -1 de ket thuc: \n");
    scanf("%d", &x);
    if (x == -1)
        break;
    InsertFirst(l, x);
} while (x != -1);
printf("\nDa nhap du lieu xong: \n");
}
```

7. Xuất danh sách liên kết đơn L.

```
void PrinttList(List l)
{
    Node *p;
    p = l.first;
    while (p!= NULL)
    {
        printf("%10d", p->data);
        p = p->link;
    }
}
```

8. Chương trình chính

9. Chạy chương trình, cho biết kết quả in ra màn hình khi người dùng

```
void main()
{
    List l;
    Init(l)
    CreateListFirst(l);
    PrintFirst(l);
}
```

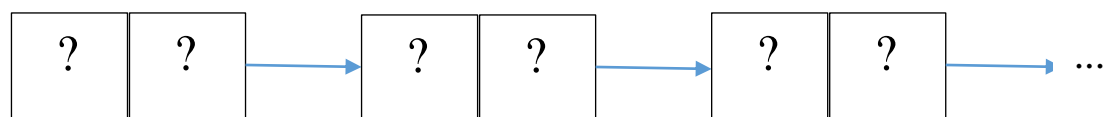
nhập vào các dữ liệu sau:

```
-1
6 7 3 5 -1
5 -4 7 -8 -1
1 2 3 4 5 -1
```

Hãy nhận xét về mối liên hệ giữa thứ tự nhập dữ liệu vào và thứ tự in dữ liệu ra màn hình.

10. Để biết được trong quá trình chạy chương trình (runtime) các Node được lưu tại địa chỉ nào trong bộ nhớ, hãy sửa lại hàm PrintList để xuất địa chỉ của từng Node.

Nhập danh sách với các phần tử được nhập lần lượt là 10 9 50 55 90 -1. Hãy vẽ lại danh sách trên với đầy đủ các thông tin trường data và trường link.

11. Viết hàm trả về tổng của các phần tử có giá trị chẵn trong danh sách.
long SumEvenNumber (List l);
12. Viết hàm tìm xem có phần tử có giá trị x trong danh sách hay không. Nếu có trả về con trỏ TRỎ đến Node tương ứng, không có thì trả về NULL.

Node* Search(List l, int x);

BÀI TẬP VỀ NHÀ: (bắt buộc – sinh viên nộp vào đầu buổi thực hành sau)

Hãy viết tiếp chương trình để tạo danh sách bằng cách thêm vào cuối danh sách. Các nguyên mẫu hàm như sau:

void AddLast (List &L, Node* p);

void InsertLast (List &L, Node* p);

CreateListLast(List &L, int n);

BÀI TẬP LÀM THÊM: (sinh viên có thể nộp bài vào đầu buổi thực hành sau để lấy điểm cộng)

1. Sửa lại hàm **InsertFirst** để thêm một phần tử vào đầu danh sách sao cho danh sách không có hai số nguyên nào trùng nhau.
2. Viết hàm tách danh sách L thành hai danh sách khác nhau, trong đó danh sách L1 chứa các số nguyên lớn hơn x, danh sách L chứa các số còn lại.

void Separating_List(List &L, List &L1, int x);

BÀI THỰC HÀNH SỐ 4: DANH SÁCH LIÊN KẾT (tt)

(Số tiết: 3)

Mục đích :

1. Áp dụng cấu trúc dữ liệu danh sách liên kết vào việc giải quyết một số bài toán đơn giản.
2. Sắp xếp các phần tử trong danh sách.

Vấn đề 1: Áp dụng cấu trúc dữ liệu danh sách liên kết vào việc giải quyết một số bài toán đơn giản. [*Bài toán cộng trừ hai đa thức*].

Xét đa thức tổng quát: $P(x) = a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + a_1 x^2 + \dots + a_0$

Cách đơn giản nhất để biểu diễn đa thức là dùng mảng lưu các hệ số của đa thức. Các phép toán như: cộng, trừ, nhân 2 đa thức,.. sẽ được thực hiện một cách dễ dàng nếu biểu diễn đa thức bằng mảng.

Giả sử ta có hai đa thức:

$$P1(x) = 3x^7 + 5x^6 + x^5 + \quad \quad 2x^3 - 7x + 9$$

$$P2(x) = 2x^7 + \quad \quad 3x^5 - 5x^4 + 2x^3 + x - 8$$

Cộng hai đa thức P1 và P2 ta được đa thức tổng:

$$T(x) = 5x^7 + 5x^6 + 4x^5 - 5x^4 + 4x^3 - 6x + 1$$

Có thể dùng hai mảng A, B và C để lưu hai đa thức P1, P2 và T như sau:

A:

3	5	1	0	2	0	-7	9
0	1	2	3	4	5	6	7

B:

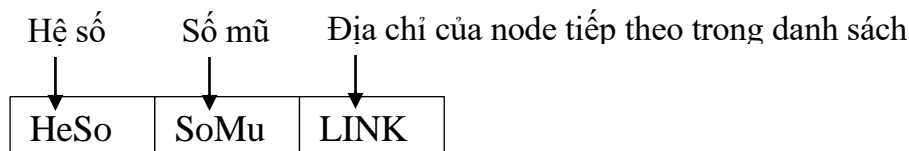
2	0	3	-5	2	0	1	-8
0	1	2	3	4	5	6	7

C:

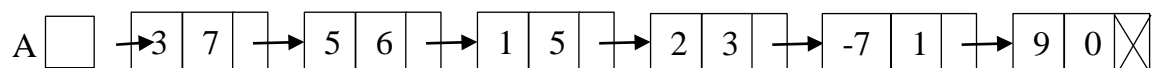
5	5	4	5	4	0	-6	1
0	1	2	3	4	5	6	7

Tuy nhiên, biểu diễn đa thức bằng mảng có một hạn chế lớn là: khi đa thức có nhiều hệ số bằng 0 thì việc biểu diễn bằng mảng gây lãng phí bộ nhớ. Ví dụ: đa thức $x^{2017} + 1$ đòi hỏi 1 mảng 2018 phần tử.

Để khắc phục các nhược điểm ở trên, ta có thể dùng danh sách liên kết đơn để biểu diễn đa thức. Mỗi node của DSLK sẽ chứa các thông tin sau:

Như vậy, với đa thức $P_1(x)$ ở trên thì danh sách biểu diễn nó có dạng:

Ở đây A là con trỏ lưu địa chỉ nút đầu tiên của danh sách.

1. Định nghĩa cấu trúc **Node** với mỗi phần tử của Node gồm có 3 thành phần: hệ số, số mũ và địa chỉ của Node tiếp theo.

```
struct Node{
    float heSo;
    int soMu;
    Node *link;
};
struct List
{
    Node *first, *last;
};
```

2. Hàm thêm một phần tử vào danh sách

```
//Khởi tạo danh sách rỗng
void init(List &l)
{
    l.first = l.last = NULL;
}
//Tạo một node mới
Node *GetNode(float heSo, int soMu)
{
    Node *p;
    p = new Node;
    if(p == NULL)
        return NULL;
    p->heSo = heSo;
    p->soMu = soMu;
    p->link = NULL;
    return p;
}
// Gắn node new_ele vào danh sách
void AddLast (List &l, Node *new_ele)
{
    if(l.first == NULL) //danh sách rỗng
    {
        l.first = l.last = new_ele;
    }
    else
    {
        l.last->link = new_ele;
        l.last = new_ele;
    }
}
//Thêm một node với dữ liệu là heSo và soMu vào danh sách
void InsertLast (List &l, float heSo, int soMu)
{
    Node *new_ele=GetNode(heSo, soMu);
    if(new_ele==NULL)
        return;
    AddLast(l,new_ele);
}
```

3. Hàm nhập đa thức (hệ số và số mũ) bằng cách thêm vào cuối danh sách.

```
// Hàm nhập đa thức
void NhapDaThuc(List &l)
{
    float heSo;
    int soMu;
    printf("\nBat dau nhap da thuc (nhap he so 0 de
           ket thuc): \n");
    do
    {
        printf("\nNhap he so: ");
        scanf("%f", &heSo);
        if (heSo == -0)
            break;
        printf("\nNhap so mu:");
        scanf("%d", &soMu);
        InsertLast(l, heSo, soMu);
    } while (heSo != 0);
    printf("\nDa nhap da thuc xong: \n");
}
```

4. Xuất danh sách biểu diễn đa thức

```
void XuatDanhSach(List l)
{
    Node *p;
    p = l.first;
    printf("\n");
    while (p!= NULL)
    {
        printf("%.0f, %d   ", p->heSo, p->soMu);
        p = p->link;
    }
}
```

5. Cộng hai đa thức

```
//Cộng đa thức: d3 = d2 + d1
void CongDaThuc(List d1, List d2, List &d3)
{
    init(d3);
    Node *p = d1.first, *q = d2.first;
    float tongHeSo;
    while(p && q)
    {
        if(p->soMu == q->soMu) //Hai số mũ bằng nhau
        {
            tongHeSo = p->heSo + q->heSo;
            if(tongHeSo != 0)
                InsertLast(d3, tongHeSo, p->soMu);
            p = p->link;
            q = q->link;
        }
        else
        {
            if(p->soMu > q->soMu)
            {
                InsertLast(d3, p->heSo, p->soMu);
                p = p->link;
            }
            else
            {
                if(p->soMu < q->soMu)
                {
                    InsertLast(d3, q->heSo, q->soMu);
                    q = q->link;
                }
            }
        }
    }
    while(q) //biểu thức d1 kết thúc trước
    {
        InsertLast(d3, q->heSo, q->soMu);
        q = q->link;
    }
    while(p) //biểu thức d2 kết thúc trước
    {
        InsertLast(d3, p->heSo, p->soMu);
        p = p->link;
    }
}
```

6. Chương trình chính

```
int main()
{
    List d1, d2, d3;
    init(d1);
    init(d2);
    init(d3);
    NhapDaThuc(d1);
    printf("\nDanh sach bieu dien da thuc d1: ");
    XuatDanhSach(d1);
    NhapDaThuc(d2);
    printf("\nDanh sach bieu dien da thuc d2: ");
    XuatDanhSach(d2);
    CongDaThuc(d1, d2, d3);
    printf("\nDanh sach bieu dien da thuc tong: ");
    XuatDanhSach(d3);
}
```

7. Chạy chương trình, nhập vào hai đa thức P1 và P2.

$$P1(x) = 3x^7 + 5x^6 + x^5 + 2x^3 - 7x + 9$$

$$P2(x) = 2x^7 + 3x^5 - 5x^4 + 2x^3 + x - 8$$

Ghi kết quả xuất ra màn hình ở đây:

.....

.....

.....

.....

Tương tự, hãy ghi kết quả xuất ra màn hình khi nhập hai biểu thức P3 và P4.

$$P3(x) = 5x^{15} - 3x^{12} - 2x^{10} + 5x^2$$

$$P4(x) = 2x^{30} + 6x^{21} - 4x^{10} + 5x - 2$$

.....

.....

.....

.....

Vấn đề 2: Sắp xếp các phần tử trong danh sách.

Với chương trình ở trên, nếu ta nhập vào hai đa thức P5 và P6 (theo thứ tự các hệ số và số mũ như bên dưới) thì kết quả tính tổng hai đa thức đúng hay sai?

$$P5(x) = 3x^7 - x^{10} + 2x^3 + 9x^5$$

$$P6(x) = 7x^5 + 6x^7 - 4x^{10} + x + 6$$

Câu trả lời là SAI. Vì với phương pháp cộng hai đa thức như trên thì DSLK biểu diễn đa thức phải được sắp xếp giảm dần theo số mũ. Nếu người dùng nhập không vào không đúng thứ tự thì ta cần tiến hành sắp xếp DSLK giảm dần theo số mũ trước khi thực hiện cộng hai đa thức.

Sắp xếp danh sách liên kết đơn có 2 phương pháp tiếp cận: Hoán vị dữ liệu của các phần tử trong danh sách, hoặc thay đổi các mối liên kết. Trong trường hợp này, mỗi node của danh sách chỉ có hai thành phần là hệ số và số mũ, kích thước của dữ liệu nhỏ, vì thế ta có thể chọn cách sắp xếp DSLK bằng cách hoán vị dữ liệu của các phần tử trong danh sách. Hàm bên dưới thực hiện sắp xếp bằng phương pháp đổi chỗ trực tiếp.

Hàm sắp xếp danh sách bằng phương pháp đổi chỗ trực tiếp

```
void InterchangeSort ( List &l)
{
    for ( Node* p=l.first ; p!=l.last ; p=p->link )
        for ( Node* q=p->link ; q!=NULL ; q=q->link )
            if ( p-> soMu > q-> soMu )
            {
                Swap1(p-> heSo, q-> heSo); //Hoán vị 2 số
                thực
                Swap2(p->soMu , q-> soMu ); //HV 2 số nguyên
            }
}
```

BÀI TẬP VỀ NHÀ: (bắt buộc – sinh viên nộp vào đầu buổi thực hành sau)

Hãy viết hàm xuất đa thức dưới dạng như sau: Giả sử có đa thức là $6x^7 - 3x^5 + 9x^2 - 1$ thì sẽ xuất dưới dạng $6*x^7 - 3*x^5 + 9*x^2 - 1$.

BÀI TẬP LÀM THÊM: (sinh viên có thể nộp bài vào đầu buổi thực hành sau để lấy điểm cộng)

Viết tiếp chương trình để thực hiện việc trừ hai đa thức.

BÀI THỰC HÀNH SỐ 5: DANH SÁCH LIÊN KẾT (tt) (Số tiết: 3)

Mục đích :

1. Áp dụng cấu trúc dữ liệu DSLK vào việc giải quyết một số bài toán quản lý đơn giản.
2. Thêm vào danh sách không có khóa trùng.
3. Xóa phần tử
4. Sắp xếp danh sách.
5. Thêm một phần tử vào danh sách có thứ tự.

Vấn đề 1: Áp dụng cấu trúc dữ liệu danh sách liên kết vào việc giải quyết bài toán quản lý đơn giản.

[Chương trình quản lý sinh viên].

Viết chương trình quản lý sinh viên của một trường đại học dùng danh sách liên kết đơn. Mỗi sinh viên có nhiều thông tin cần quản lý, tuy nhiên, trong bài tập này, để cho đơn giản ta chỉ quản lý các thông tin sau: Mã sinh viên, họ tên, giới tính, ngày tháng năm sinh, địa chỉ, lớp và khoa.

- Khai báo cấu trúc dữ liệu cho bài toán.

```
struct SinhVien
{
    char maSV[8];
    char hoTen[50];
    int gioiTinh;
    Ngay ngaySinh;
    char diaChi[100];
    char lop[12];
    char khoa[7];
};
```

```
struct Ngay
{
    int ngay, thang, nam;
};
struct Node
{
    SinhVien data;
    Node *link;
};
struct List
{
    Node *first;
    Node *last;
};
```

1. Hàm **Node *GetNode(SinhVien x)** tạo một Node chứa dữ liệu sinh viên.

```
Node *GetNode (SinhVien x)
{
    Node *p;
    P = new Node;
    if (p == NULL)
        return NULL;
    p->data = x;
    p->link = NULL;
    return p;
}
```

2. Các hàm khởi tạo danh sách rỗng, thêm một node vào danh sách và thêm một node chứa thành phần dữ liệu x. (tương tự như Lab 4)

```
//Khởi tạo danh sách rỗng
void init(List &l);
// Gắn node new_ele vào danh sách
void AddLast (List &l, Node *new_ele);
//Thêm một node với dữ liệu là sinh viên x
void InsertLast (List &l, SinhVien x);
```

3. Việc nhập thông tin của một sinh viên có rất nhiều thao tác, vì thế, để tiện sử dụng ta viết hàm để nhập một sinh viên với nguyên mẫu hàm **int NhapSinhVien(SinhVien &x).**

```
// Hàm nhập một sinh viên. Nhập thành công trả về 1,
nhập không thành công (MASV = 0) thì trả về 0
int NhapSinhVien(SinhVien &x)
{
    printf("Ma so sinh vien: ");
    fflush(stdin);
    gets(x.maSV);
    if(strcmp(x.maSV, "0") == 0)
        return 0; //Nhap MASV = 0 de dung
    printf("Ho va ten: ");
    fflush(stdin);
    gets(x.hoTen);
    printf("Gioi tinh: ");
    fflush(stdin);
    scanf("%d", &x.gioiTinh);
    printf("Ngay thang nam sinh: ");
    fflush(stdin);
    scanf("%d %d %d", &x.ngaySinh.ngay,
            &x.ngaySinh.thang, &x.ngaySinh.nam);
    printf("Dia chi: ");
    fflush(stdin);
    gets(x.diaChi);
    printf("Lop: ");
    fflush(stdin);
    gets(x.lop);
    printf("Khoa: ");
    fflush(stdin);
    gets(x.khoa);
    return 1;
}
```

Hàm **void NhapDSSV(List &L)** thực hiện nhập danh sách sinh viên, nhập 0 để dừng.

```
void NhapDSSV(List &l)
{
    cout<<"\nBat dau nhap DSSV. Nhap MASV = 0 de dung\n";
    SinhVien x;
    int flag = NhapSinhVien(x) ;
    while(flag)
    {
        InsertFirst(l, x) ;
        flag = NhapSinhVien(x);
    }
    cout<<"\n Ket thuc nhap DSSV.";
}
```

4. Hàm **void XuatSinhVien(SinhVien s)** thực hiện xuất một sinh viên.

```
void XuatSinhVien(SinhVien s)
{
    char gt[4];
    if(s.gioiTinh==0)
        strcpy(gt, "Nam");
    else
        strcpy(gt, "Nu");
    printf("\n%10s %20s %5d/%d/%d %5s %40s %8s\n", s.maSV, s.hoTen, s.ngaySinh.ngay,
        s.ngaySinh.thang, s.ngaySinh.nam, gt,
        s.diaChi, s.khoa, s.lop);
}
```

5. Hàm **void XuatDSSV(List l)** thực hiện xuất danh sách sinh viên.

```
void XuatDSSV(List l)
{
    Node *p = l.first;
    while(p)
    {
        XuatSinhVien(p->data);
        p = p->link;
    }
}
```

6. Chương trình chính

```
int main()
{
    List l;
    init(l);
    NhapDSSV(l);
    XuatDSSV(l);
}
```

Vấn đề 2: Thêm vào danh sách không có khóa trùng

Mã số sinh viên là không được trùng nhau. Vì thế, khi nhập danh sách sinh viên ta cần kiểm tra mã trùng. Nếu mã sinh viên thêm vào đã có trong danh sách thì xuất thông báo và không thêm vào danh sách.

Hàm **int InsertFirst_KhongTrung(List &l, SinhVien x)** bên dưới thực hiện thêm phần tử x vào danh sách L. Nếu thêm thành công thì trả về 1, không thành công (đã tồn tại sinh viên có mã này) thì trả về 0.

Khi đó, trong hàm **void NhapDSSV(List &l)** thay vì gọi hàm **InsertFirst** thì ta sẽ gọi hàm **InsertFirst_KhongTrung**.

```
int InsertFirst_KhongTrung(List &l, SinhVien x)
{
    if(Search(l, x.maSV)
    {
        cout<<"Ma sinh vien trung";
        return 0;
    }
    else
    {
        InsertFirst(l, x);
        return 1;
    }
}
```

Vấn đề 3: Xóa một phần tử trong danh sách. [*Xóa sinh viên có mã X trong danh sách*]

7. Thuật toán xóa phần tử có giá trị x trong danh sách

Input: danh sách, phần tử x cần xóa
 Nếu phần tử cần xóa là phần tử đầu
 Gọi hàm xóa đầu danh sách (RemoveFirst)
 Ngược lại
 Tìm q đứng trước phần tử cần xóa (TimXoa)
 Gọi hàm xóa phần tử sau q (RemoveAfter)

8. Thuật toán trên được viết chi tiết hơn bên dưới. Sinh viên tự code.

```

Input: danh sách, phần tử x cần xóa
int XoaX (LIST &l, int x)
Nếu x=l.first->data
    RemoveFirst(l); re = 1
Ngược lại
    q = TimXoa(l, x)
    Nếu q==NULL
        Không tìm thấy phần tử cần xóa; re = 0
    Ngược lại
        RemoveAfter(l, q) ; re = 1
return re
    
```

9. Hàm **Node* TimXoa(LIST l, int x)** trả về con trỏ lưu địa chỉ của node đứng trước phần tử cần xóa.

```

Node* TimXoa(List l, int x)
{
    Node* p = l.first;
    while( p != l.last && p->link->data != x)
        p = p->link;
    if(p != l.last)
        return p;
    else
        return NULL;
}
    
```

10. Tạo danh sách có các phần tử được thêm vào cuối lần lượt theo thứ tự:

6 3 5 10 25 7 1 2 9 15.

11. Xuất danh sách vừa tạo.

12. Tiếp tục thực hiện các thao tác dưới đây. Xuất lại danh sách sau mỗi lần thao tác.

- Xóa phần tử 10
- Xóa phần tử 6

- Xóa phần tử 15
- Xóa phần tử 10

Vấn đề 5: Sắp xếp danh sách [*Sắp xếp danh sách sinh viên theo tên sinh viên*]

Có hai hướng tiếp cận để sắp xếp danh sách liên kết. Phương án 1: Hoán vị nội dung các phần tử trong danh sách (thao tác trên vùng data). Phương án 2: Thay đổi các mối liên kết (thao tác trên vùng link).

Do việc thực hiện hoán vị nội dung của các phần tử đòi hỏi sử dụng thêm vùng nhớ trung gian, nên nó chỉ thích hợp với các danh sách có thành phần dữ liệu kích thước nhỏ. Khi kích thước của trường dữ liệu lớn, việc hoán vị giá trị của hai phần tử sẽ chiếm chi phí đáng kể.

Thay vì hoán đổi giá trị, ta có thể tìm cách thay đổi trình tự mối liên kết của các phần tử sao cho tạo lập nên được thứ tự mong muốn. Phương pháp này chỉ thao tác trên các mối liên kết. Kích thước của trường liên kết không phụ thuộc vào dữ liệu lưu trong danh sách, nó bằng kích thước của một con trỏ. Trong bài toán này, trường dữ liệu lưu thông tin của một sinh viên, kích thước của một sinh viên là 193 bytes. Vì kích thước của trường dữ liệu không lớn nên có thể sắp xếp bằng cách hoán vị nội dung các phần tử. Ta có thể chọn một trong các thuật toán sắp xếp trên mảng đã học như interchange sort, selection sort, insertion sort hoặc bubble sort.

```
void InterchangeSortList(List &l)
{
    for(Node *i=l.first; i!=l.last; i=i->link)
        for(Node *j=i->link; j!=NULL; j=j->link)
            if(strcmp(i->data.hoten, j->data.hoten)>0)
                swap(i->data, j->data); //Hoán vị hai sinh viên
}
```

Đây chỉ là ứng dụng demo nên chỉ lưu trữ một vài thông tin của sinh viên. Trong thực tế thì mỗi sinh viên cần được lưu trữ rất nhiều thông tin, vì thế

kích thước của trường data là rất lớn. Khi đó, ta nên sắp xếp bằng cách thay đổi các mối liên kết. Dưới đây là thuật toán Quick Sort sắp xếp danh sách liên kết bằng cách thay đổi các mối liên kết.

Thuật toán Quick Sort:

Input: Danh sách L

Output: Danh sách L đã được sắp tăng dần

Bước 1: Nếu danh sách có ít hơn 2 phần tử

Dừng; // danh sách đã có thứ tự

Bước 2: Chọn X là phần tử đầu danh sách L làm ngưỡng. Trích X ra khỏi L.

Bước 3: Tách danh sách L ra làm 2 danh sách L_1 (gồm các phần tử nhỏ hơn hay bằng X) và L_2 (gồm các phần tử lớn hơn X).

Bước 4: Sắp xếp Quick Sort (L_1).

Bước 5: Sắp xếp Quick Sort (L_2).

Bước 6: Nối L_1 , X, và L_2 lại theo trình tự ta có danh sách L đã được sắp xếp.

13. Hàm void SListAppend(SLIST &l, LIST &l2) thực hiện nối danh

```
void SListAppend(SLIST &l, LIST &l2)
{
    if (l2.first == NULL) return;
    if (l.first == NULL)
        l = l2;
    else {
        l.last->link = l2.first;
        l.last = l2.last;
    }
    Init(l2);
}
```

sách L2 vào sau danh sách L, kết quả là danh sách L đã thay đổi.

Cài đặt thuật toán Quick Sort:

```
void ListQSort(List &l) {
    Node *X, *p;
    List l1, l2;
    if (l.first == l.last) return;
    Init(l1); Init(l2);
    X = l.first; l.first=X->link;
    while (l.first != NULL) {
        p = l.first;
        if (p->data <= X->data) AddFirst(l1, p);
        else AddFirst(l2, p);
    }
    ListQSort(l1); ListQSort(l2);
    ListAppend(l, l1);
    AddLast(l, X);
    ListAppend(l, l2);
}
```

BÀI TẬP VỀ NHÀ: (bắt buộc – sinh viên nộp vào đầu buổi thực hành sau)

Vấn đề 5: Thêm vào danh sách có thứ tự.

Danh sách sinh viên L đã được sắp xếp tăng dần theo mã sinh viên. Hãy viết hàm thêm một sinh viên mới vào danh sách sau cho sau khi thêm danh sách L vẫn còn là một danh sách có thứ tự.

Hướng dẫn:

Để thêm vào danh sách có thứ tự ta phải tìm vị trí thích hợp để thêm. Nếu phần tử cần thêm x bé hơn phần tử đầu danh sách thì thực hiện thêm x vào đầu danh sách. Ngược lại, sẽ tìm vị trí p (p là con trỏ) thỏa điều kiện, dữ liệu tại p bé hơn x , và dữ liệu tại node sau p lớn hơn x . Khi đó ta sẽ tiến hành thêm x sau p .

14. Hàm **Node* TimThem(List l, int x)** thực hiện tìm vị trí để thêm.

```
Node* TimThem(List l, int x)
{
    Node* p=l.first;
    while( p!=l.last && p->link->data<x)
        p=p->link;
    return p;
}
```

15. Hàm **ThemCoThuTu(LIST &l, int x)**

```
void ThemCoThuTu(LIST &l, int x)
{
    if(x<l.first->data) //Phần tử cần thêm bé hơn PT đầu
        InsertFirst(l, x);
    else
    {
        NODE* p= TimThem(l, x); //Tìm vị trí thêm
        InsertAfter(l, p, x); //Thêm x vào sau node có
                               địa chỉ p
    }
}
```

16. Yêu cầu bổ sung: Vì mã sinh viên là không được trùng nhau. Vì thế khi thêm vào danh sách cần phải kiểm tra, nếu trùng mã thì không thêm.

Hàm

void ThemCoThuTu(LIST &l, int x) được sửa lại thành hàm **void ThemCoThuTu_KhongTrungMa(LIST &l, int x)** như dưới đây. Nếu thêm thành công thì trả về 1, không thành công thì trả về 0.

```
int ThemCoThuTu_KhongTrungMa (LIST &l, int x) {
    if(x == l.first->data) return 0;
    if(x<l.first->data) {
        InsertFirst(l, x)
        return 1;
    }
    NODE* p= TimThem(l, x);
    if(p->link->data!=x)//khong co trung
    {
        InsertAfter(l, p, x)
        return 1;
    }
    return 0;
}
```

BÀI TẬP LÀM THÊM: (sinh viên có thể nộp bài vào đầu buổi thực hành sau để lấy điểm cộng)

BÀI THỰC HÀNH SỐ 6: NGĂN XẾP (STACK) (Số tiết: 3)

Mục đích :

1. Cài đặt các thao tác cơ bản trên stack dùng danh sách liên kết.
2. Ứng dụng stack trong những bài toán đơn giản.

Vấn đề 1: Cài đặt các thao tác cơ bản trên stack dùng danh sách liên kết. Hai thao tác chính trên stack gồm có: thêm và lấy phần tử ra khỏi stack. Đối với stack dùng danh sách liên kết thì thêm phần tử vào stack chính là thao tác thêm phần tử vào đầu danh sách liên kết. Lấy phần tử ra khỏi stack chính là thao tác lấy phần tử ở đầu danh sách ra khỏi danh sách liên kết. Ta cũng cần một thao tác hỗ trợ là kiểm tra danh sách rỗng.

(Lưu ý: ta cũng có thể thêm phần tử vào cuối danh sách liên kết, khi đó, để lấy phần tử ra khỏi danh sách, ta thực hiện lấy phần tử ở cuối danh sách liên

```

struct Node
{
    int data;    //Giả sử stack chứa các số nguyên
    NODE *link;
};

struct stack {
    Node *top;
};

//Khởi tạo stack
void Init(stack &s)
{
    s.top=NULL;
}

// Kiểm tra stack rỗng
int Empty(stack s)
{
    return s.top == NULL ? 1 : 0; // stack rỗng
}
    
```

kết.)

```
//Thêm một phần tử x vào stack S
void Push(stack &s, float x)
{
    node *p;
    p=new node;
    if (p!=NULL)
    {
        p->data=x;
        p->link=s.top;
        s.top=p;
    }
}

//Trích thông tin và huỷ phần tử ở đỉnh stack S
float Pop(stack &s)
{
    float x;
    if (!Empty(s))
    {
        node *p= s.top;
        s.top=p->link;
        x = p->data;
        delete (p);
        return x;
    }
}
```

Vấn đề 2: Ứng dụng stack trong những bài toán đơn giản.

Bài toán: Tính giá trị của biểu thức dạng hậu tố.

Xét một biểu thức số học với các phép toán cộng, trừ, nhân, chia, lũy thừa, ...

Ví dụ: biểu thức $a + (b - c) * d + e$. Biểu thức như trên được viết theo ký pháp trung tố, nghĩa là toán tử (dấu phép toán) đặt giữa hai toán hạng. Với ký pháp trung tố, để phân biệt toán hạng ứng với toán tử nào ta phải dùng các cặp dấu ngoặc đơn, và phải chấp nhận một thứ tự ưu tiên giữa các phép toán. Các phép toán cùng thứ tự ưu tiên thì sẽ thực hiện theo trình tự từ trái sang phải. Thứ tự ưu tiên như sau:

1. Phép lũy thừa
2. Phép nhân, chia
3. Phép cộng, trừ

Cách trình bày biểu thức theo ký pháp trung tố là tự nhiên với con người nhưng lại “khó chịu” đối với máy tính, vì nó không thể hiện một cách tường minh quá trình tính toán để đưa ra giá trị của biểu thức. Để đơn giản hóa quá trình tính toán này, ta phải biến đổi lại biểu thức thông thường về dạng ký pháp Ba Lan, gồm có hai dạng là tiền tố (prefix) và hậu tố (postfix). Đó là một cách viết biểu thức đại số rất thuận lợi cho việc thực hiện các phép toán. Đặc điểm cơ bản của cách viết này là không cần dùng đến các dấu ngoặc và luôn thực hiện từ trái sang phải.

Ta có thể biến đổi biểu thức dạng trung tố sang tiền tố hoặc hậu tố. Ví dụ:

Dạng trung tố	Dạng tiền tố	Dạng hậu tố
$A + B$	$+ A B$	$A B +$
A / B	$/ A B$	$A B /$
$(A + B) * C$	$* + A B C$	$A B + C *$
$(A + B) / (C - D)$	$/ + A B - C D$	$A B + C D - /$
$A + B / C - D$	$- + A / B C D$	$A B C / + D -$

Để hiểu rõ cách chuyển biểu thức sang các dạng khác nhau, sinh viên hãy thực hiện chuyển các biểu thức trung tố dưới đây sang dạng tiền tố và hậu tố:

1. $A + B - C$
2. $A * (B - C)$
3. $A + B * C / D$
4. $A - B - (C + D) / E$
5. $A + (B - C) * D + E$

Cách tính giá trị của một biểu thức dạng hậu tố

Xét biểu thức dạng hậu tố sau đây: $12\ 8 + 4 - 2\ 4 * /$

Nếu đọc biểu thức dạng hậu tố từ trái qua phải ta sẽ thấy khi một toán tử xuất hiện thì hai toán hạng vừa đọc sát nó sẽ được kết hợp với toán tử này để tạo thành toán hạng mới ứng với toán tử sẽ được đọc sau nó, và cứ như vậy.

Với biểu thức trên, các bước thực hiện lần lượt như sau:

Khi đọc phép: +, thực hiện $12 + 8 = 20$

Khi đọc phép: -, thực hiện $20 - 4 = 16$

Khi đọc phép: *, thực hiện $2 * 4 = 8$

Khi đọc phép: /, thực hiện $16 / 8 = 2$

Nhận xét: Trước khi đọc tới toán tử thì giá trị của các toán hạng phải được lưu lại để chờ thực hiện phép tính. Hai toán hạng được đọc sau thì lại kết hợp với toán tử đọc trước, điều đó cũng có nghĩa là hai giá trị được lưu lại sau thì phải lấy ra trước để tính toán. Điều này trùng khớp với cơ chế “last in first out” của stack. Vì thế, để tính giá trị của biểu thức hậu tố người ta cần dùng một stack để lưu các giá trị của toán hạng.

Cách thực hiện tính giá trị của biểu thức hậu tố có thể được tóm tắt như dưới đây. Lưu ý, quy ước trình bày biểu thức là: biểu thức là một mảng ký tự, trong đó các toán tử và các toán hạng được viết cách nhau bằng một ký tự

Tính giá trị của biểu thức dạng hậu tố:

Đọc từng “từ” của biểu thức hậu tố từ trái sang phải (các “từ” cách nhau bằng một khoảng trắng). “Từ” đọc được gọi là X.

Nếu X là toán hạng thì đưa X vào stack.

Nếu X là toán tử thì:

- Lần lượt lấy từ stack ra hai giá trị a và b (*a lấy trước, b lấy sau*).
- Tính: $kq = b \ X \ a$ (*với X là phép toán*).
- Đưa kq vào stack.

Quá trình trên được tiếp tục cho tới khi kết thúc biểu thức. Lúc đó giá trị còn trong stack chính là giá trị của biểu thức.

Câu hỏi: Tại bước tính: $kq = b \ X \ a$ có thể thay bằng: $kq = a \ X \ b$ được không?

khoảng trắng.

Ví dụ, ta có biểu thức hậu tố 5 17 3 + * 6 - . Biểu thức này được lưu trong một mảng ký tự như sau:

5		1	7		3		+		*		6		-		
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	...

Hướng dẫn cài đặt

1. Khai báo stack và cài đặt các thao tác trên stack

```

struct Node
{
    float data;    //các toán hạng kiểu số thực
    NODE *link;
};

struct stack {
    Node *top;
};

//Khởi tạo stack
void Init(stack &s);

// Kiểm tra stack rỗng
int Empty(stack s);

// Thêm một phần tử vào stack
void Push(stack &s, float x);

// Lấy một phần tử ra khỏi stack
float Pop(stack &s);
    
```

2. Hàm tính giá trị biểu thức hậu tố.

Đầu vào là stack s và biểu thức cần tính giá trị dưới dạng một chuỗi ký tự. Đầu ra là giá trị của biểu thức.

```
float TinhBieuThuc(stack &s, char bieuThuc[])
{
    float kq;
    char t[10] ;
    int i=0;
    do
    {
        DocTu(bieuThuc, t, i); //Trong chuỗi bieuThuc, đọc
                               một từ bắt đầu từ vị trí i, kết quả là từ t
        if(LaToanTu(t)) //Nếu t là một toán tử
        {
            char toanTu = t[0]; //Toán tử chỉ có 1 ký tự
            float toanHang1 = Pop(s);
            float toanHang2 = Pop(s);
            kq = TinhToan(toanHang2, toanHang1, toanTu);
                               //thực hiện phép tính
            Push(s, kq); //tính xong đưa kq vào stack
        }
        else //t là toán hạng
        {
            float toanHang = atof(t); //chuyển thành số thực
            Push(s, toanHang); //đưa toán hạng vào stack
        }
        i++;
    }while(bieuThuc[i]!='#'); //Giả sử quy ước '#' là ký tự
                               kết thúc biểu thức

    return Pop(s);
}
```

Các hàm hỗ trợ cho hàm tính biểu thức:

- Hàm đọc một “từ”. (“Từ” ở đây chính là một toán tử hay một toán hạng trong biểu thức, viết cách nhau bằng một khoảng trắng.)

Đầu vào là chuỗi s (tương ứng trong bài toán chính là biểu thức cần tính giá trị), vt là vị trí bắt đầu đọc, sẽ đọc từ vị trí vt đến khi gặp một khoảng trắng. Giá trị trả về là mảng ký tự “tu” từ đọc được.

```
void DocTu(char s[], char tu[], int &vt)
{
    //Khởi tạo từ ban đầu chỉ chứa các khoảng trắng
    for(int i = 0; i<strlen(tu); i++)
        tu[i] = ' ';
    int i = 0;
    while(s[vt] != ' ') //Trong khi chưa gặp khoảng trắng
    {
        tu[i] = s[vt];
        vt++;
        i++;
    }
}
```

- Hàm kiểm tra một chuỗi xem đó có phải là chuỗi chứa toán tử hay không. Hàm trả về 1 nếu chuỗi s là toán tử, ngược lại trả về 0.

```
int LaToanTu(char s[])
{
    char c = s[0]; //Chỉ cần kiểm tra phần tử đầu của chuỗi
    if((c == '+' ) || (c == '-' ) || (c == '*' ) ||
        (c == '/'))
        return 1;
    return 0;
}
```

- Hàm **float TinhToan(float toanHang1, float toanHang2, char toanTu)** sẽ thực hiện phép toán tương ứng (toanTu) cho hai toán hạng toanHang1 và toanHang2. Ví dụ, toanHang1 là 5, toanHang2 là 7, toanTu là trừ thì sẽ thực hiện $5 - 7 = -2$. Kết quả trả về là 12.

```
float TinhToan(float toanHang1, float toanHang2,
               char toanTu)
{
    float kq;
    switch (toanTu)
    {
        case '+': kq = toanHang1 + toanHang2; break;
        case '-': kq = toanHang1 - toanHang2; break;
        case '*': kq = toanHang1 * toanHang2; break;
        case '/': kq = toanHang1 / toanHang2;
    }
    return kq;
}
```

- Viết hàm main trong đó nhập một biểu thức dạng hậu tố rồi tính giá trị biểu thức.

```
void main()
{
    stack s;
    Init(s);
    char bieuThuc[100] = "";
    cout<<"Nhap bieu thuc dang hau to\n";
    fflush(stdin);
    gets(bieuThuc);
    float kq;
    kq = TinhBieuThuc(s, bieuThuc);
    cout<<"\nGia tri cua bieu thuc la: "<<kq;
}
```

4. Thực hiện chương trình với đầu vào là các chuỗi sau:

- 5 17 + 20 + 3 + #
- 5 3 2 * + 6 - 1 + #
- 5 6 7 * 8 / + 6 - #

BÀI TẬP VỀ NHÀ: (bắt buộc – sinh viên nộp vào đầu buổi thực hành sau)

Chương trình trên chỉ thực hiện với biểu thức có các phép toán cộng, trừ, nhân, chia. Bạn hãy hiệu chỉnh lại chương trình để có thể thực hiện thêm phép toán lũy thừa.

BÀI TẬP LÀM THÊM: (sinh viên có thể nộp bài vào đầu buổi thực hành sau để lấy điểm cộng)

Viết chương trình để chuyển đổi biểu thức có dạng trung tố sang dạng hậu tố.

BÀI THỰC HÀNH SỐ 7: NGĂN XẾP (QUEUE) (Số tiết: 3)

Mục đích :

1. Cài đặt các thao tác cơ bản trên queue dùng cấu trúc liên kết.
2. Ứng dụng queue trong những bài toán đơn giản.

Vấn đề 1: Cài đặt các thao tác cơ bản trên queue dùng danh sách liên kết. Hai thao tác chính trên queue gồm có: thêm và lấy phần tử ra khỏi queue. Đối với queue dùng danh sách liên kết thì thêm phần tử vào queue chính là thao tác thêm phần tử vào cuối danh sách liên kết. Lấy phần tử ra khỏi queue chính là thao tác lấy phần tử ở đầu danh sách ra khỏi danh sách liên kết. Ta cũng cần một thao tác hỗ trợ là kiểm tra danh sách rỗng. (Lưu ý: ta cũng có thể thêm phần tử vào đầu danh sách liên kết, khi đó, để lấy phần tử ra khỏi danh sách, ta thực hiện lấy phần tử ở cuối danh sách liên

```

struct Node
{
    int data;    //Giả sử queue chứa các số nguyên
    NODE *link;
};

struct queue {
    Node *front, *rear;
};

//Khởi tạo queue
void Init( queue &q)
{
    q.front = NULL;
}

// Kiểm tra queue rỗng
int Empty(queue q)
{
    return q.front == NULL ? 1 : 0; // queue rỗng
}
    
```

kết.)

```
//Thêm một phần tử x vào queue S
void EnQueue(queue &q, int x)
{
    node *p;
    p=new node;
    p->data = x;
    p->pNext= NULL;
    if (isEmpty(q))
    {
        q.front=p;
        q.rear=p;
    }
    else
    {
        q.rear->pNext=p;
        q.rear = p;
    }
}

// Trích thông tin và hủy phần tử ở đỉnh Q
int DeQueue(Queue &q)
{
    if (isEmpty(q))
    {
        printf("Queue rong \n");
        return 1;
    }
    Node *p = q.front;
    q.front = q.front->pNext;
    if (isEmpty(q))
        q.rear = NULL;
    int x = p->data;
    p->pNext = NULL;
    delete p;
    return x;
}

// Xem thông tin phần tử đầu Q
int Front(Queue q)
{
    if (isEmpty(q)) return 1;
    return q.front->data;
}
```


Chương trình chính

```
// Chương trình chính
int main()
{
    int k;
    Init(q);
    printf("\nNhập các phần tử vào Queue (-1 để kết
        thúc): ");
    do {
        scanf("%d", &k);
        if (k != -1)
            EnQueue(q, k);
    } while (k != -1); // && !isFull(t));
    printf("\n\nLấy các phần tử ra khỏi Queue: ");
    while (!isEmpty(q))
    {
        k = DeQueue(q);
        printf("%d ", k);
    }
}
```

Vấn đề 2: Ứng dụng stack trong những bài toán đơn giản.

Bài toán: Lập trình Queue giải quyết bài toán quản lý kho (nhập trước – xuất trước) như sau:

1. Nhập một mặt hàng
2. Xuất một mặt hàng
3. Xem mặt hàng chuẩn bị xuất
4. Xem mặt hàng mới nhập
5. Xem các mặt hàng có trong kho
6. Xuất toàn bộ kho hàng
7. Kết thúc chương trình

CHỨC NĂNG BẠN CHỌN :[1..7]:

```
// Khai báo cấu trúc mathang
typedef struct mathang
{
    int mamh;
    char tenmh[12];
};

struct queue
{
    int front, rear;
```

```

    mathang nodes[MAXQUEUE];
};

void Initialize(struct queue *pq)
{
    pq->front = pq->rear = MAXQUEUE-1;
}

int Empty(struct queue *pq)
{
    return((pq->front == pq->rear) ? TRUE : FALSE);
}

void Insert(struct queue *pq, mathang x)
{
    if(pq->rear == MAXQUEUE-1)
        pq->rear = 0;
    else
        (pq->rear)++;
    if(pq->rear == pq->front)
        printf("kho hang bi day");
    else
        pq->nodes[pq->rear] = x;
}

mathang Remove(struct queue *pq)
{
    if(empty(pq))
        printf("kho khong con hang");
    else
    {
        if(pq->front == MAXQUEUE-1)
            pq->front = 0;
        else
            (pq->front)++;
        return(pq->nodes[pq->front]);
    }
}

```

Duyệt kho từ đầu đến cuối

```

// Tac vu traverse: duyet kho hang tu front toi rear
void Traverse(struct queue *pq)
{

```

```

int i;
if(empty(pq))
{
    printf("\nKho không còn hàng");
    return;
}
if(pq->front == MAXQUEUE-1)
    i = 0;
else
    i = pq->front+1;
// vòng lặp in các nút từ front đến nút kế cuối
while(i != pq->rear)
{
    printf("\n%11d%15s", pq->nodes[i].mamh,
        pq->nodes[i].tenmh);
    if(i == MAXQUEUE-1)
        i = 0;
    else
        i++;
}
// in nút cuối (nút tại rear)
printf("\n%11d%15s", pq->nodes[i].mamh,
    pq->nodes[i].tenmh);

```

Chương trình chính

```

// chương trình chính
int main()
{
    struct queue q;
    int chucnang, front1;
    char c;
    mathang mh;

    // khởi tạo queue
    initialize(&q);
    do
    {
        printf("\n\n\t\t\tCHUONG TRINH QUAN LY KHO");
        printf("\n\t\t\t\t(NHAP TRUOC - XUAT TRUOC)");
        printf("\n\nCac chuc nang cua chuong trinh:\n");
        printf("1: Nhap mot mat hang\n");
        printf("2: Xuat mot mat hang\n");
        printf("3: Xem mat hang chuan bi xuat\n");
        printf("4: Xem mat hang moi nhap\n");
        printf("5: Xem cac mat hang co trong kho\n");
        printf("6: Xuat toan bo kho hang\n");
        printf("0: Ket thuc chuong trinh\n");
        printf("Chuc nang ban chon: ");
        scanf("%d", &chucnang);
        switch(chucnang)

```

```

{
    case 1:
    {
        printf("\nMa mat hang: ");
        scanf("%d", &mh.mamh);
        printf("Ten mat hang: ");
        scanf("%s", &mh.tenmh);
        insert(&q, mh);
        break;
    }
    case 2:
    {
        if(!empty(&q))
        {
            mh = remove(&q);
            printf("\nMat hang xuat:Ma:%d, Ten:%s",
                mh.mamh, mh.tenmh);
        }
        else
            printf("\nKho khong con hang");
        break;
    }
    case 3:
    {
        front1 = (q.front==MAXQUEUE-1 ? 0 : q.front+1);
        printf("\nMat hang chuan bi xuat: Ma:%d,
            Ten:%s", q.nodes[front1].mamh,
            q.nodes[front1].tenmh);
        break;
    }
    case 4:
    {
        printf("\nMat hang moi nhap: Ma:%d Ten:%s",
            q.nodes[q.rear].mamh,q.nodes[q.rear].tenmh);
        break;
    }
    case 5:
    {
        printf("\nCac mat hang co trong kho:");
        printf("\n%11s%15s", "MA MAT HANG",
            "TEN MAT HANG");
        traverse(&q);
        break;
    }
    case 6: // xoa toan bo queue (khởi động queue)
    {
        printf("\nBan co chac khong (c/k): ");
        c = getch();
        if(c == 'c' || c == 'C')
            initialize(&q);
        break;
    }
}

```

```
        }  
    }  
} while (chucnang != 0);  
}}
```

BÀI THỰC HÀNH SỐ 8: CÂY NHỊ PHÂN TÌM KIẾM (CNPTK) (Số tiết: 3)

Mục đích :

Hoàn tất bài thực hành này, sinh viên có thể:

1. Hiểu được các thành phần của cây nhị phân tìm kiếm.
2. Thành thạo các thao tác trên cây nhị phân tìm kiếm: tạo cây, thêm phần tử, xóa phần tử, cập nhật, duyệt cây, đếm số các nút, tính chiều cao, tìm kiếm, sắp xếp cây nhị phân tìm kiếm.
3. Áp dụng cấu trúc dữ liệu cây nhị phân tìm kiếm vào việc giải quyết một số bài toán.

Vấn đề 1: Khai báo và cài đặt các thao tác cơ bản trên tree dùng cấu trúc liên kết.

```
struct Node
{
    Node* pLeft;
    Node* pRight;
    int idata;
};
typedef Node* Tree;
Node* TaoNode(int X)
{
    Node* p = new Node;
    if (p == NULL)
        return NULL;
    p->pLeft = NULL;
    p->pRight = NULL;
    p->idata=X;
    return p;
}
void ThemNodeVaoCay(Node* p, Tree &c)
{
    if (c == NULL) //nếu cây rỗng
        c = p;
    else //cây khác rỗng
    {
        if (p->idata < c->idata)
            ThemNodeVaoCay(p, c->pLeft);
        else if (p->idata > c->idata)
            ThemNodeVaoCay(p, c->pRight);
        else
            return;
    }
}
```

```

void Nhap(Tree &c)
{
    int chon = 0;
    do
    {
        int x;
        printf("\nNhap x: ");
        scanf("%d", &x);
        Node* p = TaoNode(x);
        ThemNodeVaoCay(p, c);
        printf("Muon nhap thong tin tiep ko? 1: co,
                0: ko ~~>");
        scanf("%d", &chon);
    }while(chon);
}
// Viết hàm xuất các giá trị trong cây
void Xuat(Tree c)
{
    if (c!=NULL)
    {
        if (c->pLeft != NULL)
            Xuat(c->pLeft);
        printf("%4d", c->idata);
        if (c->pRight != NULL)
            Xuat(c->pRight);
    }
}

```

Cài đặt chương trình chính

```

int main()
{
    Tree c = NULL;
    Nhap(c);
    printf("Xuat cay LNR (Tang dan): ");
    Xuat(c);
    return 0;
}

```

Vấn đề 2: Ứng dụng tree trong những bài toán đơn giản.

Bài toán: Viết chương trình theo các yêu cầu sau:

1. Nhập dữ liệu cho cây và kiểm tra nếu masv trùng thì thông báo trùng và nhập lại masv khác.
2. Duyệt và xuất dữ liệu của cây theo thức tự LNR ra màn hình.
3. Sắp xếp cây theo trường dữ liệu.
4. Đếm số nút lá của cây

5. Tính chiều cao của cây
6. Chèn một Node vào cây.
7. Tìm kiếm một Node có giá trị được nhập vào từ bàn phím.
8. Xóa một Node.

Hướng dẫn cài đặt:

```
struct item {
    char masv[20];
    char name[20];
    double diem;
};
struct Node {
    item key; //truong key cua du lieu
    Node *pLeft, *pRight; //con trai va con phai
};
typedef Node *Tree; //cay
```


BÀI THỰC HÀNH SỐ 9

CÂY NHỊ PHÂN TÌM KIẾM CÂN BẰNG(AVL)

(Số tiết: 3)

Mục đích :

Hoàn tất bài thực hành này, sinh viên có thể:

1. Hiểu được các thành phần của cây nhị phân tìm kiếm cân bằng.
2. Thành thạo các thao tác trên cây nhị phân tìm kiếm cân bằng: cân bằng, tạo cây, thêm phần tử, xóa phần tử, cập nhật, duyệt cây, đếm số các nút, tính chiều cao, tìm kiếm, sắp xếp cây nhị phân tìm kiếm cân bằng.
3. Áp dụng cấu trúc dữ liệu cây nhị phân tìm kiếm cân bằng vào việc giải quyết một số bài toán.

Vấn đề 1: Khai báo và cài đặt các thao tác cơ bản trên tree dùng cấu trúc liên kết.

```

struct Node
{
    int balFactor
    Node* pLeft;
    Node* pRight;
    int idata;
};

typedef Node* Tree;
Node* TaoNode(int X)
{
    Node* p = new Node;
    if (p == NULL)
        return NULL;
    p->pLeft = NULL;
    p->pRight = NULL;
    p->idata=X;
    return p;
}

void ThemNodeVaoCay(Node* p, Tree &c)
{
    if (c == NULL)//nếu cây rỗng
        c = p;
    else //cây khác rỗng
    {
        if (p->idata < c->idata)
            ThemNodeVaoCay(p,c->pLeft);
        else if (p->idata > c->idata)
            ThemNodeVaoCay(p,c->pRight);
        else
            return;
    }
}
    
```

```

void Nhap(Tree &c)
{
    int chon = 0;
    do
    {
        int x;
        printf("\nNhap x: ");
        scanf("%d", &x);
        Node* p = TaoNode(x);
        ThemNodeVaoCay(p, c);
        printf("Muon nhap thong tin tiep ko? 1: co,
                0: ko ~~>");
        scanf("%d", &chon);
    }while(chon);
}

// Viết hàm xuất các giá trị trong cây
void Xuat(Tree c)
{
    if (c!=NULL)
    {
        if (c->pLeft != NULL)
            Xuat(c->pLeft);
        printf("%4d", c->idata);
        if (c->pRight != NULL)
            Xuat(c->pRight);
    }
}
    
```